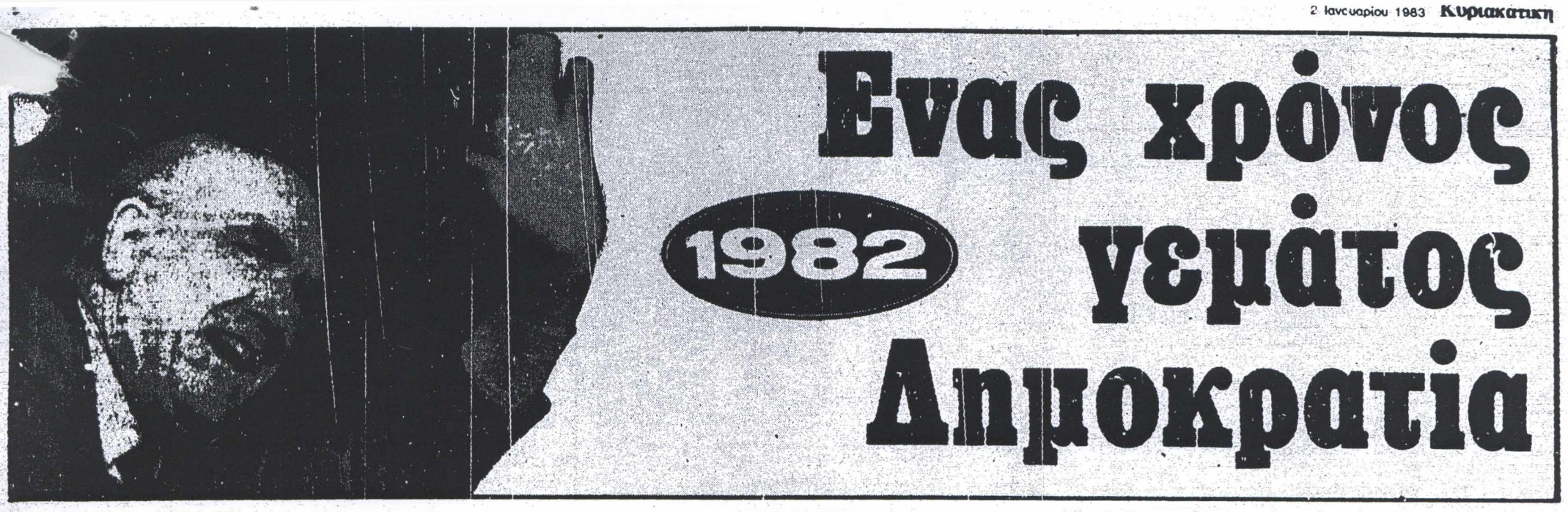

Ενας χρόνος νεμάτος Δημοκρατία

Με πολλά «συν» και με ορισμένα σοβαρά «μείον», το ΠΑΣΟΚ δρασκελάει το κατώφλι του καινούργιου χρόνου. Παρά τα αναμφισβήτητα και σημαντικά βήματα που έκανε για τον εκδημοκρατισμό της χώρας και την ανανέωση της δημόσιας ζωής, η κυβέρνηση καλείται να «δώσει εξετάσεις» — και μάλιστα στο κοντινό μέλλον — σε μια σειρά σημαντικών όσο και δυσεπίλυτων προβλημάτων που είναι ικανά να ανακόψουν την πορεία προς το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Προβλήματα πού εντοπίζονται κυρίως στον οικονομικό τομέα, αλλά που οι συνέπειές τους θα επηρεάσουν σε βάθος το κοινωνικό «γίγνεσθαι». Ετσι, όσο κι αν ορισμένοι κυβερνητικοί κύκλοι αισιοδοξούν για πιθανή ανάκαμψη της οικονομίας που θα γίνει αισθητή στα μέσα της άνοιξης, το φάσμα της αύξησης της ανεργίας προβάλλει απειλητικότερο παρά ποτέ και προβληματίζει σοβαρά την κυβέρνηση.

Ο ελεύθερος επαναπατρισμός των πολιτικών προσφύγων, η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης και μια σειρά άλλων μέτρων που πήρε, επέδρασαν σημαντικά στο πολιτικό πρόσωπο της χώρας που αναμφιβόλως άρχισε ν' αλλάζει μετά από πολλά χρόνια δεξιάς διακυβέρνησης. Τα μέτρα αυτά, όσο και η μαχητική και ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική που ακολούθησε η κυβέρνηση, συνέτειναν στη διαμόρφωση ενός «κλίματος εμπιστοσύνης» εκ μέρους της δημοκρατικής κοινής γνώμης. Και ενώ η Ν.Δ. — φαγωμένη εσωτερικά και δίχως σαφή ιδεολογικοπολιτικό χαρακτήρα — φαίνεται ανίκανη ν' ασκήσει στοιχειωδώς σοβαρή αντιπολίτευση, η παραδοσιακή Αριστερά αποφεύγει μια κατά μέτωπο σύγκρουση και περιορίζεται σε μια «εποικοδομητική κριτική» του κυβερνητικού έργου.

Οριστική εκκαθάριση 40 χρόνων ανωμαλίας

Παραμονή Χριστουγέννων ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε την κυβερνητική απόφαση για τον ελεύθερο επαναπατρισμό των πολιτικών προσφύγων. Ηταν η τελευταία μέσα στο 1982 κυβερνητική πράξη εκκαθάρισης του ανωμάλου μεταμφιεσμένου πολεμικού καθεστώτος, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για το δημοκρατικό εκσυγχρονισμό και την ανανέωση της δημόσιας ζωής.

Γράφει ο ΑΡ. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ

Σειρά κυβερνητικών πράξεων —αιώνια και ορισμένων που η σκοπιμότητά τους αμφισβητήθηκε έντονα— δείχνουν ότι στο χρόνο που πέρασε άρχισε να αλλάζει το πολιτικό πρόσωπο της χώρας έπειτα από πολλά χρόνια δεξιάς διακυβέρνησης. Και αυτό αποκαλεί, χωρίς αμφιβολία, μεγάλο πέρασο για τον τόπο.

Ανάμεσα σ' αυτές τις κυβερνητικές πράξεις ξεχωρίζουν:

- **Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης και ο πρώτος εόρτασμος εθνικής εορτασμός της στο Γοργοπόταμο.**
- **Η κατάργηση του σταυρού προαίρεσης στην εκλογή των βουλευτών και η καθιέρωση της κομματικής λίστας. Μέτρο που συνοδεύεται κατά κανόνα της μεγάλες πολιτικές μεταβολές.**
- **Η ανεμπόδιστη δράση των νομαρχιακών συμβουλίων και η ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.**
- **Η ψήφιση νέου συνταγματικού νόμου και νέου νόμου—πλαισίου για την Ανωτάτη Εκπαίδευση.**
- **Οι αλλαγές στο Οικογενειακό Δίκαιο και η εξίσωση της γυναίκας με τον άνδρα.**
- **Η πολιτικοποίηση της ΥΕΝΕΔ κ.ο.**

Η αντιπολίτευση

Αυτά τα μέτρα υπήρξαν ένα από τα κυριότερα πεδία αντιπαραθέσεων στο χρόνο που πέρασε. Αλλά ήταν το οικονομικό, η εξωτερική πολιτική, οι εκλογές στους δήμους και τις κοινότητες, στα συνδικάτα και τους συνεταιρισμούς. Σ' αυτό το χρόνο η Δεξιά ανακαθαβάιωσε τον οπισθοδρομικό της προσανατολισμό.

Αρνήθηκε με πείσμα προοδευτικά μέτρα, χωρίς τα οποία ο κοινωνίστατα προκάθαρα προσαρμογής στις ευρωπαϊκές συνθήκες εμπίπτουν προβλήματική. Αλλά και η κομμουνιστική Αριστερά τα αντιμετώπισε με υπερνοία. «Θα μπορούνε να τα έχει πάρει και μια δεξιά κυβέρνηση» είχε πεί στους ξένους ανταποκριτές ο κ. Χ.Φλωράκης, παραγνωρίζοντας και τις παθισμένες αντιδράσεις της Δεξιάς, και το γεγονός ότι με τις θεσμικές μεταβολές του περασμένου χρόνου είχαμε ήδη μια σοβαρή αλλοίωση του πολιτικού σκηνικού σε βάρος της Δεξιάς που για πρώτη φορά έχασε την πλειοψηφία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, στο συνδικαλιστικό και το συνεταιριστικό κίνημα.

Οι δημοτικές εκλογές

Η νέα αυτή φάση της Δεξιάς αποτελεί σημαντική πολιτική εξέλιξη στο 1982, παρά το γεγονός ότι ειδικά στις δημοτικές εκλογές, υπήρξε μια αξιοπρόσεκτη επανοικείωση της λαϊκής της βάσης στις μεγάλες πόλεις. Είναι ένα τμήμα σταθερό της παραδοσιακής Αριστεράς, που είχε ψηφίσει το ΠΑΣΟΚ στις βουλευτικές εκλογές του 1981, προείμησε υπογράφοντας δημόσιες δηλώσεις του ΚΚΕ, με αποτέλεσμα η δύναμη του κυβερνητικού κόμματος να εμφανίσει μειωμένη κατά 10% περίπου στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Πολλές ερμηνείες δόθηκαν στη νέα ψήφο της 17ης Οκτωβρίου 1982:

Η ΔΕΞΙΑ έσβησε να θριαμβολογήσει για τη «ραγδαία φθορά» του ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ να υποδείξει τη «μοναδική εναλλακτική λύση» της συνεργασίας μαζί του. ΤΟ ΚΚΕ εσωτ., που κατέβηκε σε ενιαίους συνδυασμούς με το ΠΑΣΟΚ σε όλη την επικράτεια, να επιμένει στην ανάγκη «αλλαγής μέσα στην Αλλαγή» κ.λ.π.

ΤΟ ΙΔΙΟ το κυβερνητικό κόμμα ανταγωνίσε ότι υπήρξε κάποιο πολιτικό «μή νικμα» από τη λαϊκή αυτή ετυμηγορία (συνάντηση Γενικού στην «Ε»).

Παθητικότητα

Αποκρυπτογραφώντας τις κυβερνητικές πράξεις που ακολούθησαν τις δημοτικές εκλογές, μπορεί να υποστηριχθεί:

Πρώτον, ότι η κυβέρνηση στο χρόνο που πέρασε υποτίμησε την ένταση των οικονομικών προβλημάτων της χώρας και μάλις πρός το μέσα στο καλοκαιρινό α[illegible] [illegible] [illegible] [